

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ,
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

<<ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (ΚΕΡΚΥΡΑ)>>

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: ΜΠΙΣΤΙΝΤΖΑΝΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Α.Μ:Β2012031

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: ΤΣΙΜΙΤΣΕΛΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Α.Μ:Β2007039

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΚΕΡΚΥΡΑ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος.....	4
Ευχαριστίες.....	5
Εισαγωγή.....	6
Κεφάλαιο 1: Το νησί της Κέρκυρας.....	7
1.1 Η Κέρκυρα.....	7
1.2 Τα Μουσεία της Κέρκυρας.....	9
Κεφάλαιο 2: Μουσείο Ασιατικής Τέχνης Κέρκυρας.....	10
2.1 Ανάκτορο Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου.....	10
2.2 Ιδρυτής Μουσείου Ασιατικής Τέχνης.....	11
2.3 Λοιποί δωρητές Μουσείου.....	14
Κεφάλαιο 3: Χώρες – Πολιτισμοί στο Μουσείο Ασιατικής Τέχνης.....	15
3.1 Ινδία.....	15
3.2 Κίνα.....	17
3.3 Ιαπωνία.....	21
3.4 Κορέα.....	26
Κεφάλαιο 4: Συλλογές – Εκθέσεις.....	28
4.1 Κινεζική Έκθεση.....	28
4.2 Ιαπωνική Συλλογή.....	35
4.3 Συλλογή Νικόλαου Χατζηβασιλείου.....	41
Επίλογος.....	48
Βιβλιογραφία.....	49

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το νησί της Κέρκυρας συνδέεται άρρηκτα με τον τουρισμό και τον πολιτισμό, καθώς η ζωή των κατοίκων της, ήταν και είναι απόλυτα συνυφασμένη με την τουριστική ανάπτυξη. Σπουδαίο ρόλο στην όλη ανάπτυξη του νησιού διαδραματίζει η ιστορική και μουσειολογική αξία του νησιού που οφείλεται στον μεγάλο αριθμό Μουσείων, Αρχαιολογικών Χώρων, Ναών, Μοναστηριών και όχι μόνο.

Η Κέρκυρα έχει μεγάλη ιστορική και πολιτιστική παράδοση. Μέσα από τα Μουσεία της αναδεικνύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ιστορικής της διαδρομής. Ένα από τα χαρακτηριστικότερα παραδείγματα είναι και το Σινοϊαπωνικό Μουσείο ή Μουσείο Ασιατικής Τέχνης που στεγάζεται στο Ανάκτορο Αγίου Μιχαήλ και Γεωργίου. Το μοναδικό Μουσείο στην Ελλάδα που είναι αφιερωμένο αποκλειστικά στην τέχνη και τις αρχαιότητες των χωρών της Άπω Ανατολής και της Ινδίας και αποτελεί πόλο έλξης για τον εγχώριο αλλά και παγκόσμιο τουρισμό.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στους γονείς μας που μας στηρίζουν σε κάθε μας βήμα και με υπομονή και δύναμη βρίσκονται πάντα στο πλευρό μας και σε κάθε μας προσπάθεια.

Ένα ακόμα μεγάλο ευχαριστώ στους καθηγητές μας, γιατί καταφέρνουν μέσα σε αντίξοες συνθήκες να μας μεταλαμπαδεύσουν πολλές και χρήσιμες γνώσεις και να μας προσφέρουν πολύτιμα εφόδια για τη μελλοντική μας ζωή.

Τέλος, ξεχωριστή μνεία στον κ. Παπαϊωάννου για την αμέριστη βοήθεια και στήριξή του στην προσπάθειά μας να συγγράψουμε και να ολοκληρώσουμε την παρούσα εργασία η οποία αποτέλεσε μία σπουδαία εμπειρία και πηγή πολλών και σπουδαίων γνώσεων.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία θα ασχοληθεί με κυρίως με το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης (Σινοϊαπωνικό Μουσείο), που βρίσκεται στην παλιά πόλη της Κέρκυρας και αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα μουσειακά και αρχιτεκτονικά οικοδομήματα του νησιού.

Αρχικά, στο πρώτο κεφάλαιο θα δοθούν οι βασικές πληροφορίες για το νησί της Κέρκυρας με μεγαλύτερη έμφαση στην ιστορική και μουσειακή του απόχρωση και στη συνέχεια θα γίνει μία σύντομη αναφορά στα πολλά Μουσεία που αποδεικνύουν με περίτρανο τρόπο την βαθιά πολιτιστικότητα της πόλης και των κατοίκων της.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα δοθούν οι πληροφορίες εκείνες που αφορούν την ιστορία του Ανακτόρου των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου, μέχρι να ιδρυθεί το Σινοϊαπωνικό Μουσείο καθώς και πληροφορίες και ιστορικά στοιχεία για τον ιδρυτή και μεγαλύτερο δωρητή του Μουσείου, Γρηγόριο Μάνο. Τέλος, θα αναφερθούν για την προσφορά τους και οι υπόλοιποι δωρητές του Μουσείου.

Στο τρίτο κεφάλαιο θα παρουσιαστούν οι χώρες και οι πολιτισμοί που υπάρχουν στο Μουσείο και θα δοθούν όλες εκείνες οι ιστορικές πληροφορίες των χωρών που θα μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε καλύτερα τις Συλλογές και τις Εκθέσεις του Μουσείου αργότερα.

Έπειτα, η εργασία θα επικεντρωθεί στις Συλλογές και τις μόνιμες Εκθέσεις του Μουσειακού χώρου και θα παρουσιαστούν αναλυτικά οι Αίθουσες στις οποίες αναπτύσσεται και είναι προσβάσιμο για τους επισκέπτες το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης.

Σκοπός της εργασίας είναι να παρουσιάσει το Μουσείο όσο γίνεται πληρέστερα και ευκρινέστερα ώστε να θελήσει ο αναγνώστης να το επισκεφτεί και να καταλάβει την σπουδαιότητα και την ιστορικότητα του χώρου καθώς και την Μουσειακή του αξία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

1.1 Η ΚΕΡΚΥΡΑ

Το νησί της Κέρκυρας ανήκει στα Ιόνια Νησιά και βρίσκεται κοντά στην Ήπειρο αλλά και την Αδριατική θάλασσα. Στη βορειοανατολική της πλευρά συνορεύει με τους άγιους Σαράντα της Αλβανίας. Έχει ένα ιδιαίτερο σχήμα αφού είναι πιο πλατιά στα βόρεια και πιο στενή στα νότια. Οι ξένοι τουρίστες αποκαλούν το νησί Corfu (από το Κορυφώ) καθώς όπως φτάνει το καράβι βλέπουν τις δύο κορυφές του Παντοκράτορα και το Στραβοσκιάδι.

Εικόνα 1: Χάρτης του νησιού της Κέρκυρας (<http://www.corfu-kerkyra.eu/>)

Η πόλη της Κέρκυρας είναι έντονη επηρεασμένη από τους Ενετούς αλλά και από την αγγλική και γαλλική επέκταση. Τα πολλά αρχοντικά, τα στενά σοκάκια (καντούνια) και οι μεγάλες πλατείες είναι τα βασικά της χαρακτηριστικά. Η πλατεία Σπιανάδα είναι η μεγαλύτερη στα Βαλκάνια. Μία μακριά λωρίδα ενώνει την πόλη με το Ποντικονήσι στο οποίο βρίσκεται η Παναγία των Βλαχερνών.

Τα ιστορικά κτήρια είναι πάρα πολλά και συγκεντρώνουν πλήθος επισκεπτών. Χαρακτηριστικά αναφέρονται: το κτήριο της αγγλικής αρμοστείας, το μέγαρο του Ιωάννη Καποδίστρια, το μέγαρο της Ιονίου Βουλής και το μέγαρο της παλιάς Ιονικής

τράπεζας. Πλήθος Εκκλησιών χαρακτηρίζουν το νησί με κυρίαρχη αυτή του Αγίου Σπυρίδωνος όπου φυλάσσεται το σκήνωμα του Αγίου. Άλλα σημαντικά οικοδομήματα είναι το Αχίλλειον, το παλάτι της Αυτοκράτειρας Ελισσάβετ και το βυζαντινό φρούριο Αγγελόκαστρο που βρίσκεται στην περιοχή Παλαιοκαστρίτσα.

Εικόνα 2: Αποψη της παλιάς πόλης της Κέρκυρας (<http://www.trekearth.com/>)

Η ιστορία της Κέρκυρας είναι πολύ παλιά και ο Όμηρος αναφέρεται στους Κερκυραίους με την ονομασία Φαίακες οι οποίοι βοήθησαν τον Οδυσσέα να επιστρέψει στην Ιθάκη. Οι πρώτοι κάτοικοι ήταν από την Εύβοια και κατόπιν έφτασαν στο νησί και Κορίνθιοι. Πλήθος κατακτητές έφτασαν στην Κέρκυρα, ανάμεσά τους Ρωμαίοι και Οστρογότθοι. Για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα η Κέρκυρα ήταν υποδουλωμένη στους Βενετούς και από αυτούς έλαβε την μεγαλύτερη επιρροή που την κάνει και σήμερα τόσο μοναδική.

Οι Τούρκοι επεδίωξαν πολλές φορές την κατάκτηση του νησιού αλλά οι Φράγκοι εξυπηρετώντας τα δικά τους συμφέροντα πάντα το προστάτευαν και βοηθούσαν την άμυνά του. Από το 1807 έως το 1814 το νησί ανήκε στους Φράγκους ενώ από το 1815 έως το 1864 ανήκε στους Άγγλους. Το 1864 ενώθηκε με την Ελλάδα μαζί με τα υπόλοιπα Επτάνησα.

1.2 ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Τα Μουσεία του νησιού είναι αρκετά και σημαντικά και παρακάτω αναφέρονται ονομαστικά:

- Αρχαιολογικό Μουσείο
- Μουσείο Ασιατικής Τέχνης (Σινοϊαπωνικό Μουσείο)
- Casa Parlante – Το ‘‘ζωντανό’’ Μουσείο της Κέρκυρας
- Μουσείο Καποδίστρια
- Μουσείο Χαρτονομισμάτων
- Λαογραφικό Μουσείο Αχαράβης
- Μουσείο Ελιάς
- Μουσείο Θαλάσσης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

2.1 ΑΝΑΚΤΟΡΑ ΑΓΙΩΝ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης της Κέρκυρας, ένα Μουσείο πολύ πρωτότυπο, καθώς είναι το μοναδικό στον Ελληνικό χώρο που είναι αφιερωμένο στην Τέχνη της Άπω Ανατολής και της Ινδίας, στεγάζεται στο ανάκτορο των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου. Το παλάτι αυτό είναι χτισμένο το βόρειο άκρο της πλατείας Σπιανάδας, αποτελεί ένα ωραίο δείγμα κλασσικής αρχιτεκτονικής και θεωρείται ένα από τα ωραιότερα κτήρια της πόλης της Κέρκυρας.

Το ανάκτορο χτίστηκε ανάμεσα στα 1818-1823, μετά από ιδέα του πρώτου αρμοστή των Ιονίων νήσων. κατά την εποχή της αγγλικής προστασίας (1814-1864), Thomas Maitland, ο οποίος ήταν και ο πρώτος Μέγας Μάγιστρος του Τάγματος των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου στην Κέρκυρα. Στο τάγμα αυτό οφείλει το όνομα του το ανάκτορο. το κτήριο αυτό χρησιμοποιήθηκε, εκτός από κατοικία του αρμοστή, ως το βρετανικό διοικητικό κέντρο (Αρμοστεία). Παράλληλα υπήρξε έδρα της Ιονίου Γερουσίας και για κάποιο χρονικό διάστημα και της Ιονίου Βουλής, κυρίως όμως του Τάγματος στην Κέρκυρα. Μετά το τέλος της αγγλικής κυριαρχίας και την ένωση των Ιονίων Νήσων με την Ελλάδα (1864), το Ανάκτορο πέρασε στην ιδιοκτησία του ελληνικού κράτους. Κατά την διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου υπέστη πολλές φθορές, τις οποίες αποκατέστησε η αγγλική κυβέρνηση με δικές της δαπάνες, επισκευάζοντας τις τρεις επίσημες αίθουσες του πρώτου ορόφου, στις οποίες γίνονταν οι απονομές των παρασήμων και οι τελετές του Τάγματος.

Το παλάτι αποτελείται από ένα τριόροφο κεντρικό κτήριο, που στην κάτοψη του έχει σχήμα Π. Η κύρια είσοδος του Ανακτόρου οδηγεί στο ισόγειο. Τρεις από τις αίθουσες στα δυτικά του ισογείου φιλοξενούν τις περισσότερες εκθέσεις. Στην ανατολική πτέρυγα του ισογείου στεγάζεται η Δημοτική Πινακοθήκη της Κέρκυρας. Στα βόρεια απέναντι από την κεντρική είσοδο, μια πλατιά μνημειώδης κλίμακα, που χωρίζεται σε δύο τμήματα, οδηγεί στον εκθεσιακό χώρο του πρώτου ορόφου. Στον όροφο αυτό δεσπόζουν οι τρεις μνημειακές αίθουσες: η Αίθουσα του Θρόνου, η Αίθουσα των Συμποσίων και η Ροτόντα, η κυκλική αίθουσα που τις ενώνει. Πίσω από τις τρεις επίσημες αίθουσες υπάρχουν δύο πτέρυγες, τις οποίες χρησιμοποιούσαν οι αρμοστές σαν προσωπική κατοικία. Στις πτέρυγες αυτές στεγάζεται σήμερα το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης.

Ισόγειο Μουσείου Ασιατικής Τέχνης Κέρκυρας (http://history-pages.blogspot.gr/2012/03/blog-post_31.html)

2.2 ΙΔΡΥΤΗΣ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Το Μουσείο στεγάζει περίπου 10.500 αντικείμενα ασιατικής τέχνης που προέρχονται κυρίως από τις συλλογές των Γρ. Μάνου και Ν. Χατζηβασιλείου.

Ο Γρηγόριος Μάνος (1928), υπήρξε Έλληνας πρέσβης στην Αυστρία και έζησε για μεγάλο χρονικό διάστημα στη Γαλλία, όπου και δημιούργησε την τεράστια συλλογή του αγοράζοντας έργα και μικρές συλλογές στις συχνές δημοπρασίες έργων κινέζικης και ιαπωνικής τέχνης. Ήταν ουσιαστικά ο άνθρωπος που εμπνεύστηκε και ίδρυσε το Μουσείο.

Σταθμοί της σταδιοδρομίας του, όπως προκύπτουν από τα αρχεία του Υπουργείου Εξωτερικών:

18/6/1880: Γραμματέας α' τάξεως στο προξενικό γραφείο της πρεσβείας της Κωνσταντινουπόλεως.

12/9/1881: Γραμματέας του Γενικού Προξενείου στη Φιλιππούπολη.

4/5/1882: Γραμματέας της Ελληνοτουρκικής Επιτροπής, την οποία πρόβλεπε το άρθρο 9 της συμβάσεως μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας.

15/3/1885: Απολύεται λόγω ανακλήσεως της Επιτροπής.

5/5/1886: Γραμματέας της Πρεσβείας στη Βιέννη με βαθμό γραμματέως α' τάξεως.

3/9/1890: Προάγεται σε τμηματάρχη β' τάξεως.

12/11/1890: Μετατίθεται στην πρεσβεία της Κωνσταντινουπόλεως.

13/3/1890: Μετατίθεται στην πρεσβεία του Βερολίνου.

8/8/1892: Μετατίθεται στη Βιέννη.

24/9/1892: Προάγεται σε τμηματάρχη α' τάξεως.

20/4/1894: Έκτακτος απεσταλμένος και πληρεξούσιος υπουργός στη Βιέννη.

1910: Ανακαλείται και αποσύρεται από την υπηρεσία. Εγκαθίσταται στο Παρίσι.

Το 1919 ο Γρ. Μάνος δώρισε την συλλογή του ελληνικό δημόσιο με τους όρους να του δοθεί μια μικρή μηνιαία σύνταξη, να ιδρυθεί Σινοϊαπωνικό Μουσείο στο παλάτι της Κέρκυρα και να είναι αυτός ο πρώτος ισόβιος διευθυντής αυτού του Μουσείου. τελικά, το 1927, μετά από πολλές ταλαιπωρίες ο Γρ. Μάνος κατάφερε να κάνει τα εγκαίνια του Σινοϊαπωνικού Μουσείου Κέρκυρας. Τον επόμενο χρόνο όμως πέθανε στην Κέρκυρα, μέσα στο Ανάκτορο των Μιχαήλ και Γεωργίου, πάμπτωχος αφού είχε ξοδέψει όλη την περιουσία του για την δημιουργία αυτής την καταπληκτικής συλλογής. Από τα 10.000 περίπου έργα της συλλογής Μάνου, τα σημαντικότερα και πιο αντιπροσωπευτικά έχουν εκτεθεί στην ανατολική πτέρυγα του Μουσείου, που είναι αφιερωμένη στη συλλογή του καθώς και στη στρογγυλή αίθουσα και την αίθουσα Συμποσίων. Τα έργα αυτά είναι χαλκά, κεραμικά, ξυλόγλυπτα, ζωγραφικά, όπλα, γλυπτά κ.α.

Πάντως συνοπτικός δύναται να λεχθεί ότι τα αντικείμενα Σινικής τέχνης είναι τουλάχιστον 2.300 ενώ τα υπόλοιπα τα οποία είναι υπερδιπλάσια είναι κυρίως Ιαπωνικής τέχνης, τέχνης του Σιάμ και άλλων περιοχών της Ασίας. Ειδικότερα:

Σινικά-Κεραμικά	1.100
Σινικά-Χαλκά	350
Σινικά-Σμάλτα	80
Σινικά-Ξύλινα λάκκας	60
Σινικά-Οστέϊνα	50
Σινικά-Μαρμάρινα και λίθινα	150
Γυάλινα	40
Φιαλίδια, Ταμπακοθήκες	200
Σφραγίδες	30
Ζωγραφική	150
Υφάσματα και κεντήματα	50
Πόρπαι	25
Διάφορα	15

Οι κατηγορίες των έργων Ιαπωνικής τέχνης, τα οποία υπερβαίνουν τα 5.500, είναι πολύ περισσότερες. Τα σημαντικότερα σε αριθμό είναι τα εξής:

Ψαμμολιθικά κεραμικά	700
Πορσελάνη	300
Χάλκινα	250
Όπλα και πανοπλίες	1.000
Ξύλινα λάκκας	300
Νετζουκέ (μικρογραφικά γλυπτά με τοπογραφικά θέματα)	750
Ζωγραφική	250
Ξυλογραφίες έγχρωμες	1.700

Γρηγόριος Μάνος (1850-1928) (www.matk.gr)

2.3 ΛΟΙΠΟΙ ΔΩΡΗΤΕΣ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Το 1974 ένας άλλος διπλωμάτης, ο πρέσβης κ. Ν. Χατζηβασιλείου, χάρισε ένα μεγάλο μέρος της Συλλογής του στο Μουσείο. Ο Ν. Χατζηβασιλείου έζησε πολλά χρόνια στην Ασία. Από το 1954 έως το 1962 ήταν πρέσβης στην Ινδία και διαπιστευμένος σε 8 γειτονικές χώρες, μεταξύ των οποίων το Νεπάλ, το Θιβέτ και το Σιάμ, και αργότερα πρέσβης στην Ιαπωνία και διαπιστευμένος στην Κορέα, τη Φορμόζα και τις Φιλιππίνες. Στις χώρες αυτές της κεντρικής, νότιας και νοτιοανατολικής Ασίας έφτιαξε μια σημαντική συλλογή.

Η συλλογή Χατζηβασιλείου, που αποτελείται από 450 περίπου έργα, εκτίθεται στη δυτική πτέρυγα, την πτέρυγα Ν. Χατζηβασιλείου. Περιλαμβάνει παραβάν από την Κορέα και την Ιαπωνία, ζωγραφική και γλυπτά από το Θιβέτ και το Νεπάλ και γλυπτά από τις Ινδίες, το Πακιστάν και το Σιάμ. Η δωρεά του κ. Ν. Χατζηβασιλείου είχε σαν αποτέλεσμα να αλλάξει όνομα το Μουσείο, το οποίο από Σινοϊαπωνικό μετονομάστηκε σε Μουσείο Ασιατικής Τέχνης.

Υπάρχουν όμως και δύο μικρότερες συλλογές στο Μουσείο, τις οποίες άφησαν με τις διαθήκες τους δύο άλλοι διπλωμάτες, ο Ιορδάνης Σινιόσογλου το 1952 και ο Πέτρος Αλμανάχος το 1969. Οι συλλογές αυτές αποτελούνται από λίγα μεν, αλλά αξιόλογα έργα τέχνης. Συγκεκριμένα η συλλογή Σινιόσογλου περιλαμβάνει έπιπλα και κεραμικά κινεζικής τέχνης, του δε Αλμανάχου κινεζική πορσελάνη και ζωγραφική και 3 περσικά χαλιά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΧΩΡΕΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

3.1 ΙΝΔΙΑ

Η ινδική τέχνη μοιάζει να είναι τελείως θρησκευτική. Η θρησκεία υπήρξε πάντα καθοριστική για τη δημιουργία και την εξέλιξη της ινδικής τέχνης και του πολιτισμού γενικά καθώς αυστηροί ιεροί αισθητικοί κανόνες δεσμεύουν τον ινδό καλλιτέχνη στην κατασκευή των έργων του και έτσι γίνεται δύσκολος ο διαχωρισμός της κοσμικής από τη θρησκευτική τέχνη.

Τρεις είναι βασικά οι θρησκείες που επηρέασαν τη διαμόρφωση και εξέλιξη της Ινδικής τέχνης: ο Ινδουϊσμός, ο Βουδδισμός και ο Τζαϊνισμός. Μετά την κατάληψη της Ινδίας από τους Μουσουλμάνους και ο Ισλαμισμός παίζει πια μεγάλο ρόλο στην εξέλιξη της Ινδικής Τέχνης.

Στον όρο ινδική τέχνη περιλαμβάνεται και η τέχνη των λαών του Πακιστάν, του Μπουτάν και του Μπαγκλαντές που μετά το 1947 δημιούργησαν δικά τους ανεξάρτητα κράτη.

Παλαιολιθική και Νεολιθική εποχή:

Η παλαιολιθική φάση λέγεται Σόαν από την ομώνυμη πεδιάδα στην Πενταποταμία όπου έχουν βρεθεί λίθινα εργαλεία και όπλα. Στην ίδια περιοχή έχουν βρεθεί αντικείμενα και της μεσολιθικής και της νεολιθικής εποχής που θυμίζουν πολύ τα αντίστοιχα ευρήματα της Μέσης Ανατολής και της Ευρώπης. Γύρω στο 3.500 - 3.000 π. Χ κάνει την εμφάνιση της η πρώτη νεολιθική κεραμική. Στην ίδια εποχή χρονολογούνται και μερικά πήλινα ειδώλια. Στη νότιο Ινδία η εποχή του λίθου διαρκεί επί μακρό ακόμη χρονικό διάστημα.

Πολιτισμός του Ινδού:

Στις αρχές της 3ης χιλιετηρίδας π. Χ, στην περιοχή της Πενταποταμίας δημιουργείται ο πολιτισμός του Ινδού, με κυριότερα κέντρα τις πόλεις Μοχέντζο-Ντάρο και Χαράπα, που σήμερα ανήκει πολιτικά στο Πακιστάν. Εντυπωσιακά δείγματα του πολιτισμού του Ινδού είναι τα πήλινα αγγεία που είναι φτιαγμένα σε τροχό και έχουν γραπτό διάκοσμο, τα μικρά ειδώλια από πέτρα και οι άπειρες μικρές σφραγίδες από στεατίτη που μοιάζουν με τις σφραγίδες των Σουμερίων. Φορείς του

πολιτισμού του Ινδού είναι οι μελαμφοί Δραβίδες. Γύρω στα μέσα της 2ης χιλιετηρίδας π. Χ, ο πολιτισμός του Ινδού εξαφανίζεται.

Οι Άριοι και ο Βεδικός Πολιτισμός:

Κατά τα μέσα της 2ης χιλιετηρίδας π. Χ κάνουν την εμφάνιση τους στην ινδική χερσόνησο οι Άριοι, οι οποίοι στην αρχή εγκαθίστανται γύρω από τον Ινδό και μετά το 1200 π. Χ περνούν στην πεδιάδα του Γάγγη. Οι Άριοι φέρνουν μαζί τους τα σανσκριτικά, τη λατρεία των προγόνων τους με τις θρησκευτικές τελετές που έχουν σαν βάση τις θυσίες, και το διαχωρισμό της κοινωνίας σε κάστες. Δείγματα της αρχιτεκτονικής και γενικά της τέχνης των Αρίων δεν έχουν βρεθεί.

Περσική κυριαρχία:

Στο τέλος του 6ου π. Χ αιώνα η πεδιάδα του Ινδού πέφτει στα χέρια των Αχαιμενιδών Περσών. Η περσική κατοχή θα κρατήσει δύο ολόκληρους αιώνες, δηλαδή ως το 326-325 π. Χ, οπότε ο Μ. Αλέξανδρος καταλαμβάνει την Πενταποταμία και φθάνει ως τις εκβολές του Ινδού. Αμέσως μετά την αποχώρηση του Μ. Αλεξάνδρου, η περιοχή του Ινδού προσαρτάται στο κράτος των Σελευκίδων. Στα μέσα του 6ου αιώνα εμφανίζονται δύο νέες θρησκείες, ο Βουδδισμός και ο Τζαϊνισμός. Η περσική κατοχή θα αφήσει πολλά κατάλοιπα στην ινδική τέχνη, κυρίως δε, στην τέχνη της επόμενης φάσης του ινδικού πολιτισμού.

Η Δυναστεία των Μαουρίγια:

Κατά την δυναστεία των Μαουρίγια, της πρώτης ινδικής δυναστείας, ο Ασόκα (264-227 π. Χ) θα καταφέρει να ενώσει για πρώτη φορά πολιτικά όλη την Ινδία. Στην εποχή της βασιλείας του χρονολογούνται και τα πρώτα λίθινα μνημεία που έχουν βρεθεί μετά το μεγάλο χάσμα που ακολουθεί την κάθοδο των Αρίων. Τα μνημεία αυτά είναι τα ερείπια του ανακτόρου του Ασόκα καθώς και οι περίφημες στήλες του Ασόκα με τα εγχάρακτα βουδδιστικά κείμενα, που θεωρούνται τα πρώτα γραπτά βουδδιστικά κείμενα.

Η εποχή των Σούνγκα και η πρώιμη βουδδιστική τέχνη:

Κατά την εποχή των Σούνγκα (176-64 π. Χ) χρονολογούνται και τα πιο παλιά λίθινα βουδδιστικά μνημεία που έχουν βρεθεί ως σήμερα. Τα μνημεία αυτά είναι οι στούπες, τα κατ' εξοχήν βουδδιστικά ιερά. Οι πιο γνωστές στούπες της εποχής βρίσκονται στο Σανχί και το Μπαρχούντ και φημίζονται για τα γλυπτά τους, στα οποία ποτέ δεν απεικονίζεται ο Βούδδας με ανθρώπινη μορφή παρά μόνο με

σύμβολα. Στην ίδια εποχή χρονολογούνται και τα πρώτα ιερά και τα μοναστήρια που είναι σκαμμένα μέσα σε βράχους.

Τα ελληνοϊνδικά βασίλεια της Βακτρίας και του Ινδού:

Τα δύο ελληνοϊνδικά βασίλεια, της Βακτρίας και του Ινδού, που ακμάζουν κατά το 2ο και μεγάλο μέρος του 1ου π. Χ αιώνα, θα αφήσουν πολλά ίχνη του πολιτισμού τους στη περιοχή και θα επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό την βουδδιστική τέχνη των υποτελών τους Ινδών.

3.2 ΚΙΝΑ

Η ιστορία και οι περίοδοι της τέχνης της Κίνας χωρίζονται με βάση τις δυναστείες που επί 4.000 συνεχή χρόνια διαδέχθηκαν η μία την άλλη.

Παλαιολιθική και νεολιθική εποχή:

Η αρχαιολογική σκαπάνη έχει φέρει στο φως στην Κίνα νεολιθικές εγκαταστάσεις που χρονολογούνται στην 5η έως 3η χιλιετηρίδα π. Χ. Στις εγκαταστάσεις αυτές έχουν βρεθεί λίθινα εργαλεία, αγγεία με εντυπωσιακό γεωμετρικό διάκοσμο και σχήμα που θυμίζουν την κεραμική της Δ. Ασίας, και θεμέλια από στρογγυλές και ορθογώνιες καλύβες.

Δυναστεία Σάνγκ ή Γίν:

Γύρω από τον Κίτρινο ποταμό και κοντά στη βόρεια κινεζική πεδιάδα έχουν βρεθεί τα ίχνη του πρώτου ιστορικά βεβαιωμένου κράτους των Κινέζων, δηλαδή του κράτους των Σανγκ (1600-1100 π. Χ). Η έκταση του κράτους αυτού είναι ακόμη άγνωστη. Αρχαιολογικά ο πολιτισμός των Σανγκ αντιστοιχεί με τη μέση κινεζική εποχή του χαλκού. Από την τέχνη των Σανγκ περίφημα είναι τα μπρούτζινα λατρευτικά αγγεία, που διαφέρουν ως προς το σχήμα και το διάκοσμο από τα αγγεία κάθε άλλου πολιτισμού καθώς και μια ομάδα αγγείων, των οποίων ο πηλός θυμίζει πορσελάνη. Η κατηγορία των αγγείων αυτών λέγεται σήμερα πρωτοπορσελάνη. Κατά την δυναστεία των Σανγκ εμφανίζεται η ρπώτη κινεζική γραφή, η πρώτη μορφή διοικήσεως και το πρώτο ημερολόγιο.

Δυναστεία Τσου:

Οι Τσου (1100-221 π. Χ) είχαν ιδρύσει ένα δικό τους κράτος στη Β. Κίνα. Στο τέλος της 2ης χιλιετηρίδας π.Χ κατέλαβαν το κράτος των Σανγκ και δέχθηκαν τον πολύ ανώτερο πολιτισμό τους. Την πρώιμη τέχνη τους εκφράζουν βασικά τα μπρούτζινα λατρευτικά και σπονδικά αγγεία, που συνεχίζουν την παράδοση των Σανγκ, τα αντικείμενα από νεφρίτη και ελεφαντοστό και μια υποτυπώδης κεραμική περιορισμένη κυρίως για λαϊκή χρήση. Ο 6ος π. Χ αιώνας, δηλαδή τα μέσα της Δυναστείας των Τσου, είναι καθοριστικός για την εξέλιξη του κινέζικου πολιτισμού. Την εποχή αυτή εμφανίζονται τα πρώτα αντικείμενα από σίδηρο. Η τελευταία φάση της Δυναστείας των Τσου, μια εποχή πολιτικά σκοτεινή, λόγω της ανόδου της δύναμης των φεουδαρχών στην αυτοκρατορία, θεωρείται σταθμός στην εξέλιξη της κινεζικής τέχνης που παίρνει τότε τις πρώτες βασικές της μορφές.

Δυναστείες Τσίν και Χάν:

Η διαμάχη των φεουδαρχών τελειώνει με την ίδρυση της σύντομης Δυναστείας των Τσίν (221-207 π. Χ.). Μετά τους Τσίν έρχονται οι Χάν (206π .Χ. -220μ. Χ). Κάτω από τη δυναστεία αυτή η Κίνα, ενωμένη για πρώτη φορά πολιτικά, γνωρίζει την πρώτη ακμή του πολιτισμού της και γίνεται μια κοσμοκρατορία . Ο Κομφουκιανισμός αναγνωρίζεται σαν επίσημη θρησκεία του κράτους και ο Βουδισμός φθάνει για πρώτη φορά στη χώρα. Με τη δημιουργία του δρόμου του μεταξιού, που διασχίζει την κεντρική Ασία , το εμπόριο με τη δύση ανθεί και η Κίνα συνάπτει εμπορικές σχέσεις ακόμα και με τους Ρωμαίους.

Την εποχή των Χάν οι τέχνες γνωρίζουν μεγάλη ακμή. Τα μπρούντζινα λατρευτικά αγγεία με την εμφάνιση του Κομφουκιανισμού, σαν σύμβολα της παλαιάς θρησκείας, χάνουν τη θρησκευτική σημασία τους και αναπτύσσεται η μεταλλουργία για καθαρά διακοσμητικούς σκοπούς (καθρέπτες, πόρπες, κοσμήματα). Μεγάλη εξέλιξη παρατηρείται στην κεραμική, στις λάκκες, στην επεξεργασία του νεφρίτη και του ελεφαντοστού καθώς και στην υφαντουργία. Περίφημοι για το πλούσιο περιεχόμενο τους είναι οι τάφοι των ηγεμόνων της εποχής των Χάν.

Οι έξι Δυναστείες:

Την πτώση των Χάν, το 2ό μ. Χ. αιώνα ακολουθεί χάος και αναρχία. Η εποχή αυτή είναι γνωστή με το όνομα <<6 Δυναστείες>> (220-580 μ. Χ). Γνωστότερη από τις δυναστείες αυτές είναι η των Βέϊ του Βορρά, η οποία φημίζεται για τα βουδδιστικά ιερά της λαξευμένα στους βράχους, τις τοιχογραφίες, και τα βουδδιστικά γλυπτά που θυμίζουν την ελληνοβουδδιστική τέχνη της Ινδίας και της κεντρικής Ασίας. Τα βουδδιστικά αυτά γλυπτά εικονίζουν το Βούδδα και τους διάφορους Μποντισάτβας, τους σοφούς δηλαδή και αγίους εκείνους, οι οποίοι αν και είναι καθόλα έτοιμοι να γίνουν Βούδδες και να μπουν στη Νιρβάνα αρνούνται την τιμή

αυτή για να παραμείνουν κοντά στους πιστούς και να τους βοηθήσουν να βρουν τη λύτρωση.

Δυναστείες Σουΐ και Τάνγκ:

Το 581 μ. Χ. μετά από αιώνες αναρχίας, Η Κίνα ενώνεται για δεύτερη φορά πολιτικά με τη σύντομη δυναστεία Σουΐ (581-618 μ. Χ) την οποία ακολουθεί η δυναστεία των Τάνγκ (618-909 μ. Χ.). Την εποχή των Τάνγκ η Κίνα γνωρίζει μια μεγάλη ακμή και στην τέχνη. Η ποίηση, η ζωγραφική, η γλυπτική, η κεραμική και η μικροτεχνία φθάνουν σε πολύ ψηλό σημείο ακμής. Την εποχή αυτή εμφανίζονται και τα πρώτα αγγεία από καθαρή άσπρη πορσελάνη. Στην τεχνολογία γίνεται σημαντική πρόοδος με την εμφάνιση της βιβλιοτυπίας και την εφεύρεση της πυρίτιδας. Επίσημη θρησκεία του κράτους την εποχή αυτή είναι ο Βουδδισμός.

Οι πέντε Δυναστείες και η Δυναστεία Σούνγκ:

Οι διαρκείς αγώνες για την εξασφάλιση των συνόρων και οι εσωτερικές επαναστάσεις των αγροτών οδηγούν την αυτοκρατορία των Τάνγκ σε παρακμή. Η Κίνα την επόμενη περίοδο των 5 Δυναστειών (909-960) διασπάται και πάλι σε πολλά κρατίδια ώσπου το 960 ενώνεται κάτω από τη βασιλεία των Σούνγκ (960-1279 μ. Χ). Ο Κομφουκιανισμός γίνεται πάλι η επίσημη θρησκεία του κράτους. Την εποχή αυτή των Σούνγκ η Κίνα γνωρίζει μια εντυπωσιακή οικονομική και πνευματική ανάπτυξη. Στην Τέχνη ακμάζει η ζωγραφική και ειδικά η ζωγραφική των τοπίων που είναι ζωγραφισμένα με σινική μελάνη και μουντά χρώματα πάνω σε μετάξι ή χαρτί και μονταρισμένα σε χάρτινα ειλητάρια, τα Κακέμονό. Η φύση στα έργα αυτά με τα πανύψηλα δέντρα, τα βουνά, τους βράχους και τα ποτάμια προβάλλεται σε όλη της τη μεγαλοπρέπεια σε αντίθεση με τον άνθρωπο που παριστάνεται μικροσκοπικός σαν μια απλή λεπτομέρεια της φύσης. Αλλά και η κεραμική και η γλυπτική γνωρίζουν την εποχή αυτή τη μεγαλύτερη ακμή τους, καθιερώνεται δε η χρήση της πορσελάνης.

Δυναστεία Γουάν:

Στα μέσα του 13ου αιώνα οι Μογγόλοι απόγονοι του Τζέκις-Χάν καταλύουν και το υπόλοιπο κράτος των Σούνγκ και ιδρύουν τη δυναστεία των Γουάν (1279-1368 μμ. Χ.) Είναι η εποχή που ο Μάρκο Πόλο φθάνει στην Κίνα. Οι Μογγόλοι δέχτηκαν τον ανώτερο κινεζικό πολιτισμό και συνέχισαν τη μακρά παράδοση στην τέχνη και κυρίως την ζωγραφική και την κεραμική. Την εποχή των Γουάν κάνουν την εμφάνιση τους και οι μπλε άσπρες πορσελάνες. Η πολιτική καταπίεση όμως της Μογγολικής δυναστείας προκαλεί εξεγέρσεις των αγροτών που έχουν αποτέλεσμα στα μέσα του 14ου αιώνα την πτώση των Γουάν.

Δυναστεία Μίνγκ:

Μετά τους Γουιάν ιδρύεται η δυναστεία των Μίνγκ (1368-1644). Οι Μίνγκ μεταφέρουν την πρωτεύουσα τους στο Πεκίνο, όπου και χτίζουν μια μεγάλη ιερή πόλη. Κατά την εποχή των Μίνγκ η Κίνα δεν έφθασε βέβαια ποτέ το μεγαλείο και την έκταση που είχε κατά τη δυναστεία των Τάνγκ. Όμως το βιοτικό επίπεδο του λαού βελτιώνεται με μεταρρυθμίσεις και φορολογικές απαλλαγές και η τέχνη γνωρίζει μια νέα περίοδο ακμής. Οι Μίνγκ αποκαθιστούν τις σχέσεις με τον έξω κόσμο. Στο Πεκίνο φθάνουν αντιπροσωπείες απ' όλο τον κόσμο και ιδιαίτερα από την Περσία. Μεγάλη κυρίως άνθιση γνωρίζουν η ζωγραφική και η κεραμική. Στην ζωγραφική εμφανίζονται διάφορες σχολές που κύριο σκοπό έχουν την τελειότητα της γραμμής και την ολοκλήρωση των σχημάτων. Στην επαρχία Κιανκσί, στα αυτοκρατορικά εργαστήρια του Τσίγκ-Τέ-Τσέν, κέντρο της κεραμικής παραγωγής των Μίνγκ και αργότερα των Τσίγκ, φτιάχνονται λεπτότατες σε σχήμα, υλικό και διάκοσμο πορσελάνες μονόχρωμες είτε πολύχρωμες, που μιμούνται περσικά πρότυπα. Την εποχή των Μίνγκ εμφανίζονται και οι κόκκινες σκαλιστές λάκκες και τα περικλειστα σμάλτα (κλουαζονέ).

Δυναστεία Τσίγκ:

Το 1644 κατακτητές από τη Μαντζουρία καταλύουν τη δυναστεία των Μίνγκ και ιδρύουν τη δυναστεία των Τσίγκ ή Μαντσού (1644-1912) με πρωτεύουσα και πάλι το Πεκίνο. Οι ξένοι αυτοί κατακτητές δέχθηκαν έντονη την επίδραση του πολύ ανώτερου κινέζικου πολιτισμού. Πολλοί δε από τους αυτοκράτορες Τσίγκ ασχολήθηκαν με την ζωγραφική και κριτική της τέχνης και θεωρούνται περίφημοι καλλιτέχνες και συλλέκτες. Οι γνωστότεροι ζωγράφοι της εποχής δουλεύουν, άλλοι μεν στην αυλή των Μαντσού, άλλοι δε αποτραβηγμένοι στην επαρχία, δηλώνοντας έτσι την αντίδρασή τους προς τους ξένους κατακτητές. Η πρόιμη εποχή των Τσίγκ είναι η τελευταία μεγάλη περίοδος και παραδοσιακής κινεζικής τέχνης. Μετά τα μέσα του 18ου αιώνα η κινεζική τέχνη και κυρίως η κεραμική δέχεται πολλές ευρωπαϊκές επιδράσεις.

Μετά την πτώση των Τσίγκ καταργείται η βασιλεία και η Κίνα γίνεται δημοκρατία.

3.3 ΙΑΠΩΝΙΑ

Η ιστορία του ιαπωνικού πολιτισμού χωρίζεται σε εποχές και περιόδους που συνήθως παίρνουν το όνομα της πόλης ή της επαρχίας που θεωρείται το πνευματικό και πολιτικό κέντρο της εποχής.

Νεολιθικός πολιτισμός. Περίοδος Τζομόν:

Ο ιαπωνικός νεολιθικός πολιτισμός αρχίζει πολύ πριν την 3^η χιλιετηρίδα και διαρκεί ως το 250 π. Χ. Τα κυριότερα ευρήματα της περιόδου αυτής είναι λίθινα εργαλεία και όπλα, ειδώλια από πηλό που παριστάνουν πιθανώς τη θεά της γονιμότητας, και αγγεία που εντυπωσιάζουν με το παράξενο εμπίεστο ή ανάγλυφο πολύπλοκο διάκοσμό τους. Τα καλύτερα δείγματα αυτής της κεραμικής χρονολογούνται στη 2^η και 1^η π. Χ. χιλιετηρίδα. Η φάση αυτή του ιαπωνικού πολιτισμού μοιάζει να έχει δεχθεί πολύ ελάχιστες επιδράσεις από την υπόλοιπη Ασία. Φορείς του πολιτισμού αυτού είναι οι Άϊνος, ένας λαός καυκασιανού και όχι μογγολοειδούς τύπου όπως η μετέπειτα Γιαπωνέζοι, του οποίου υπολείμματα υπάρχουν ακόμη και σήμερα στη Βορ. Ιαπωνία.

Περίοδος Γιαγιόϊ:

Σε αντίθεση με την περίοδο Τζομόν η δεύτερη φάση του ιαπωνικού πολιτισμού, η περίοδος Γιαγιόϊ (250π.Χ. - 250μ.Χ.), έχει έντονη τη σφραγίδα της τέχνης της ηπειρωτικής Ασίας. Την εποχή αυτή οι Γιαπωνέζοι αρχίζουν να χρησιμοποιούν το χαλκό και το σίδηρο. Η γεωργία εξελίσσεται, δημιουργούνται σταθερές εγκαταστάσεις και εμφανίζονται οι πρώτες πολιτικές ενώσεις. Τα χαρακτηριστικότερα δημιουργήματα της εποχής είναι μπρούτζινα αντικείμενα σε σχήμα καμπάνας, τα κοσμήματα και κυρίως τα αγγεία από κόκκινο πηλό, που με το απλό τους σχήμα και την έλλειψη διακόσμου διαφέρουν τελείως από εκείνα της εποχής Τζομόν. Η κεραμική αυτή εκφράζει ήδη κάτι από τα ιδιαίτερα εκείνα χαρακτηριστικά που διακρίνουν την μετέπειτα ιαπωνική κεραμική. Πολλά από τα αγγεία της εποχής Γιαγιόϊ είναι φτιαγμένα σε τροχό.

Περίοδος Κοφούν:

Μετά το 250μ.Χ. αρχίζει η περίοδος Κοφούν γνωστή σαν περίοδος των μεγάλων τάφων. Κατά την περίοδο αυτή, που φτάνει ως το 552 μ. Χ. και θεωρείται πρωτοϊστορική, αναπτύσσεται η εθνική ιαπωνική συνείδηση και ενισχύεται η δύναμη

του αυτοκρατορικού οίκου. Χαρακτηριστικοί είναι οι μεγάλοι τάφοι της περιοχής Κινκί (Οζάκα, Νάρα, Σακάϊ) με τους μπρούτζινους καθρέφτες, την επίπλωση, τις τοιχογραφίες και τα Χάνιβα, δηλαδή τα πήλινα ειδώλια με κυλινδρικό σώμα, που ήταν τοποθετημένα κυκλικά στη βάση ή στην κορυφή των γηίνων τύμβων πάνω από τους τάφους.

Η πιο διαδεδομένη θρησκεία κατά τις τρεις πρώτες αυτές περιόδους του ιαπωνικού πολιτισμού είναι ο Σιντοϊσμός, που στηριζόταν στη λατρεία των προγόνων και των δυνάμεων της φύσης. Οι μικροί ξύλινοι ναοί του Σιντοϊσμού στηρίζονται σε πασσάλους και είναι χαρακτηριστικοί για την εξέλιξη της ιαπωνικής αρχιτεκτονικής με τη βαριά αετωματική στέγη που προεξέχει.

Περίοδοι Ασούκα και Νάρα:

Κατά τον 4^ο μ. Χ. αιώνα ο Βουδισμός, ο οποίος είχε ήδη από καιρό αρχίσει να φθάνει σε κύματα μέσω Κορέας στην Ιαπωνία, γίνεται μία πραγματική δύναμη και επηρεάζει και την τέχνη. Η πρώιμη βουδιστική ιαπωνική τέχνη στηρίζεται σε κορεάτικα πρότυπα. Η πρώτη περίοδος της τέχνης αυτής ονομάζεται Ασούκα (552-694), από την πόλη την οποία οι αυτοκράτορες διάλεξαν για πρωτεύουσα τους. Την περίοδο Ασούκα ακολουθεί η περίοδος Νάρα (694-794). Την περίοδο αυτή χαρακτηρίζει η αύξηση της πολιτικής δύναμης της Ιαπωνίας, η δημιουργία μιας κεντρικής κυβερνήσεως στη Νάρα, το πιο σημαντικό βουδιστικό κέντρο της εποχής,, η επικράτηση του Βουδισμού σαν επίσημης κρατικής θρησκείας και οι συνεχείς πολιτιστικές και εμπορικές επαφές με την Κίνα και την Κορέα.

Όλοι οι τομείς της βουδιστικής τέχνης ωριμάζουν και κυρίως η αρχιτεκτονική και η γλυπτική. Στην Ασούκα και αργότερα στην ιερή πόλη Νάρα χτίζονται εκατοντάδες βουδιστικοί ναοί και μοναστήρια που είναι ένα κράμα με αρχιτεκτονικά στοιχεία από παλαιούς σιντοϊστικούς ναούς, τους ναούς της Κορέας και τους σύγχρονους ναούς των Τάνγκ της Κίνας. Οι ναοί αυτοί είναι φορτωμένοι με τοιχογραφίες, βωμούς με ζωγραφικό διάκοσμο και γλυπτά από ξύλο, μπρούντζο ή λάκκα. Τα γλυπτά αυτά από πολλούς μελετητές θεωρούνται σαν το αποκορύφωμα της ιαπωνικής γλυπτικής.

Περίοδος Χεϊάν:

Η Τέχνη των δύο προηγούμενων περιόδων στηριζόταν βασικά στην τέχνη της Κίνας και της Κορέας. Μετά το 10^ο όμως αιώνα και μέχρι το 12^ο, δηλαδή κατά την περίοδο Χεϊάν (794-1185) δημιουργείται ένας καθαρά τοπικός χαρακτήρας στην ιαπωνική τέχνη. Την εποχή Χεϊάν εμφανίζονται στην Ιαπωνία πολλές αιρέσεις του Βουδισμού με έναν έντονο μυστικιστικό χαρακτήρα που επηρεάζει και την τέχνη. Αν και η κινεζική επίδραση συνεχίζεται, η ιαπωνική τέχνη γίνεται όλο και πιο

ανεξάρτητη. Στη ζωγραφική δημιουργείται μια καθαρά ιαπωνική σχολή και τεχνοτροπία, το Γιαμάτο-ε, που αντλεί τα θέματά της από την ιαπωνική ιστορία και λογοτεχνία, από τα ιαπωνικά τοπία και από τους αγίους και τις θεότητες των ιαπωνικών παραλλαγών του Βουδισμού. Αλλά και τα γλυπτά, συνήθως από ξύλο επίχρυσο, έχουν ένα έντονο ιαπωνικό χαρακτήρα.

Περίοδος Καμακούρα:

Στα μέσα του 12^{ου} μ. Χ. αιώνα η εξουσία περνάει στα χέρια γαιοκτημόνων της επαρχίας, που περιορίζουν τον αυτοκράτορα στο Κυτό, σε μια καθαρά διακοσμητική παρουσία και ιδρύουν στην Καμακούρα μια στρατιωτική δικτατορία. Η εποχή των Σαμουράϊ αρχίζει. Οι Σαμουράϊ θυμίζουν πολύ τους ιπότες της Μεσαιωνικής Ευρώπης καθώς είναι κι αυτοί δεμένοι με όρκο τιμής με τον αφέντη τους, είτε ο βασιλιάς είναι αυτός είτε οι κατά τόπους φεουδάρχες. Την εποχή Καμακούρα (1185-1392) εμφανίζεται και μια νέα παραλλαγή του Βουδισμού, ο Ζέν Βουδδισμός του οποίου οι διδασκαλίες φτάνουν και πάλι από την Κίνα και είναι επηρεασμένες από τη Μαχαγιάνα, δηλ. τη δεύτερη φάση του Ινδικού Βουδισμού. Ο Ζέν Βουδδισμός, διδάσκοντας την ιεραρχία και την αυστηρή πειθαρχία βρίσκει μεγάλη απήχηση στη νέα τάξη των σογκούν, δηλαδή των στρατιωτικών διοικητών και σύντομα επηρεάζει και την τέχνη. Την ίδια περίοδο φτάνει και ένα νέο κύμα επιδράσεων στην τέχνη, από την Κίνα των Σούνγκ, όπως μαρτυρούν, η κεραμική, η ζωγραφική και η γλυπτική της εποχής και πιο συγκεκριμένα οι ναοί και τα οικοδομήματα από ξύλο βαμμένο με κόκκινη λάκκα με τις επάλληλες προεξέχουσες στέγες, τις καθαρά ιαπωνικές, και τα μαύρα, καφέ και πράσινα σελαντόν αγγεία, του εργαστηρίου που ιδρύεται στο Σέτο.

Περίοδος Μουρομάτσι:

Με την πάροδο του χρόνου οι αρχηγοί της Καμακούρα χάνουν τη δύναμή τους και νέες οικογένειες παίρνουν τη διακυβέρνηση της χώρας στα χέρια τους με πρόφαση την επαναφορά της αυτοκρατορικής εξουσίας. Μία από τις οικογένειες αυτές, οι Ασικάγκα, εγκαθίσταται στο Κυτό και η περίοδος Μουρομάτσι (1392-1573) αρχίζει. Η τέχνη δέχεται την εποχή αυτή την επίδραση της τέχνης των συγχρόνων Μίνγκ, ιδίως στα ζωγραφισμένα με σινική και ιαπωνική τοπία. Αλλά και ο Ζεν Βουδδισμός εξακολουθεί να την εμπνέει. Πολλά χαρακτηριστικά δημιουργήματα του ιαπωνικού λαού εμφανίζονται την εποχή αυτή, όπως η τέχνη της τοποθετήσεως των λουλουδιών, ο διάκοσμος των κήπων που θυμίζουν τη θάλασσα, τα νησιά και τη γύρω φύση με τη χρήση άμμου, βράχων και χόρτου και κυρίως η τελετή του τσαγιού, η οποία φερμένη από την Κίνα σε μια απλή μορφή περιβάλλεται με πολλά φιλοσοφικά στοιχεία και κυρίως με δοξασίες του Ζεν Βουδισμού. Τα χοντρά, τραχιά και άκομψα αγγεία που φτιάχνονται για την τελετή του τσαγιού ασκούν μεγάλη επίδραση στο γούστο των Γιαπωνέζων που από την εποχή αυτή μέχρι και σήμερα αγωνίζονται να κάνουν τα πήλινα αγγεία τους όσο πιο απλά και λιτά. Νέα εργαστήρια κεραμικής ιδρύονται που

μαζί με του Σέτο είναι γνωστά σαν τα έξι παλαιά εργαστήρια. Γενικά η εποχή Μουρομάτσι θεωρείται σαν μια περίοδος ακμής τόσο για την τέχνη όσο και για την φιλοσοφία και την ποίηση.

Περίοδος Μομογιάμα:

Το 1573 αρχίζει η σύντομη εποχή Μομογιάμα (1573-1615) που την χαρακτηρίζουν διαρκείς πόλεμοι. Την εποχή αυτή μπαίνουν τα θεμέλια για τη δημιουργία της σύγχρονης Ιαπωνίας. Οι σημαντικότερες μορφές της εποχής είναι οι σογκούν Χιντεγίσι και Γιεγιάζου. Οι δυο αυτοί αρχηγοί χτίζουν λίθινα ψηλά κάστρα για την προστασία από τα πυρά των πρώτων Ευρωπαίων που φτάνουν στη χώρα. Τα κάστρα αυτά, που είναι συγχρόνως και παλάτια, τα στολίζουν με ωραιότατα έργα ζωγραφικής, φτιαγμένα από τους ιδρυτές και τους πρώτους δασκάλους της καθαρά ιαπωνικής σχολής των Κάνο, η οποία δημιουργείται την εποχή αυτή. Δύο φορές οι Ιάπωνες στο τέλος του 16^{ου} αιώνα εκστρατεύουν στην Κορέα την οποία απογυμνώνουν από κάθε πολύτιμο έργο και τους πιο γνωστούς της καλλιτέχνες. Οι καλλιτέχνες αυτοί και ιδιαίτερα οι κορεάτες κεραμείς επέδρασαν σημαντικά στην εξέλιξη της ιαπωνικής τέχνης. Με την καθοδήγηση των κορεατών ιδρύονται νέα εργαστήρια κεραμικής, όπως στο Σίνο και το Ορίμπε, ενώ εξακολουθεί και η παραγωγή των 6 εργαστηρίων της προηγούμενης περιόδου. Το σημαντικότερο όμως επίτευγμα της εποχής Μομογιάμα είναι η δημιουργία του θεάτρου Νό, το οποίο έχει τις ρίζες του σε παλιότερες μορφές λαϊκών θεαμάτων, όπου οι πρωταγωνιστές φορούσαν μάσκες ή χόρευαν με τη συμμετοχή ακροβατών και μίμων γύρω από ναούς και βωμούς. Το θέατρο Νό παίρνει πού σύντομα μια πιο πνευματική μορφή και περιβάλλεται με δοξασίες και αισθητικούς κανόνες του Ζεν Βουδισμού. Οι ηθοποιοί του Νό φορούσαν και φορούν ακόμα ξύλινες μάσκες τις οποίες χαρακτηρίζει μια ουδέτερη έκφραση, και εκφράζουν τα συναισθήματα των ρόλων που παίζουν με τα λόγια και τις κινήσεις τους.

Περίοδος Έντο ή Τοκουκάβα:

Το 1615 αρχίζει η μακρά δημιουργική περίοδος Έντο (1615-1868). Η εποχή αυτή κατά την οποία ανθούν όλα τα είδη της τέχνης, είναι η τελευταία αξιόλογη φάση του παραδοσιακού ιαπωνικού πολιτισμού. Πολλά λίθινα κάστρα χτίζονται και την περίοδο αυτή. Τα κτίρια αυτά, φορτωμένα με βαρύ διάκοσμο και πολύ χρυσό, εκφράζουν τον πλούτο της εποχής και μια τάση για το πομπώδες. Η κεραμική γνωρίζει την περίοδο αυτή τη μεγαλύτερη ακμή της. Πολύχρωμα πήλινα αγγεία φτιάχνονται στα διάφορα εργαστήρια και κυρίως στο Κυτό, το μεγαλύτερο κέντρο κεραμικής κατά τον 17^ο αιώνα, όπου εργάζονται οι περίφημοι καλλιτέχνες Νινσέϊ (1630-1690) και Κενζάν (1663-1743). Αυτή την εποχή κάνει την εμφάνιση της και η

ιαπωνική πορσελάνη που μιμείται τις πορσελάνες που φτάνουν από την Κίνα. Περίφημες είναι οι πορσελάνες της περιοχής Αρίτα ή Ιμάρι όπως είναι πιο γνωστές από το όνομα του λιμανιού από το οποίο γίνονταν η εξαγωγή του στη Δύση, κατά τον 18^ο αιώνα. Οι πορσελάνες της Αρίτα θυμίζουν αρκετά τα κινέζικα τους πρότυπα. Σε άλλες περιοχές όμως π.χ στο Κουτανί, οι πορσελάνες παίρνουν ένα τελείως ιαπωνικό χαρακτήρα με τα σκούρα χρώματά τους και τον αφηρημένο διάκοσμο. Και οι λάκκες γνωρίζουν μεγάλη διάδοση και ακμή την εποχή αυτή. Το πιο εντυπωσιακό όμως δημιούργημα της περιόδου, ένα δημιούργημα που προέρχεται τελείως από το λαό, είναι τα τυπώματα, κυρίως ξυλογραφίες, που γνωρίζουν ευρύτατη διάδοση καθώς είναι πιο προσιτές οικονομικά από τα ζωγραφισμένα ειλητάρια και παριστάνουν σκηνές από τη ζωή του λαού. Τα έργα αυτά και ιδιαίτερα τα έργα των Χοκουζάϊ, Χιροσίγκε και Ουταμάρο, των πιο σημαντικών δηλαδή εκπροσώπων του είδους, θα γνωρίσουν το 19^ο αιώνα μεγάλη απήχηση και στην Ευρώπη και θα εμπνεύσουν τους ζωγράφους αυτής της εποχής. Την εποχή αυτή εμφανίζεται και μια λαϊκή μορφή θεάτρου, το θέατρο Καμπουκί, ενώ το Νό περιβάλλεται όλο και πιο πολύ με φιλοσοφικές δοξασίες προορισμένες να διασκεδάσουν μόνο τους λίγους.

Περίοδος Μεϊζί:

Το 1868 αρχίζει η περίοδος Μεϊζί που διαρκεί ως το 1912. Την εποχή αυτή αποκαθίσταται με την βοήθεια των Ευρωπαίων, η δύναμη του αυτοκράτορα που εγκαθίσταται στο Τόκυο. Πολλά στοιχεία δυτικά κάνουν την εμφάνιση τους στην ιαπωνική τέχνη με αποτέλεσμα η αρχιτεκτονική, η ζωγραφική, η γλυπτική και η κεραμική να ξεφύγουν από τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα. Κατά τη σύγχρονη εποχή παρατηρείται και πάλι τάση για επιστροφή στην παράδοση, και την ιαπωνική τέχνη χαρακτηρίζει και πάλι η τάση για λιτότητα και απλή ομορφιά, κύρια γνωρίσματα την τέχνης του παρελθόντος

3.4 KOPEA

. Η τέχνη της Κίνας και της Ιαπωνίας είναι πολύ πιο γνωστή από εκείνη της Κορέας. Και όμως η κορεατική τέχνη είναι μοναδική και εκείνη είναι που αρχικά επηρέασε την ιαπωνική τέχνη. Ο κορεατικός πολιτισμός, αν και έχει βασικά σαν πρότυπο τον κινεζικό, κατάφερε να δημιουργήσει τα δικά του προσωπικά χαρακτηριστικά.

Η κορεατική ιστορία και τέχνη χωρίζεται σε πέντε περιόδους:

Νεολιθική εποχή:

Η πρώτη αυτή περίοδος απλώνεται από τα μέσα της 3ης χιλιετηρίδας ως το 57 π. Χ. Την πρώιμη αυτή φάση καλύπτουν πολλοί μύθοι και παραδόσεις.

Περίοδος τριών βασιλείων:

Κατά τη δεύτερη περίοδο, γνωστή σαν περίοδο των τριών βασιλείων (58 π. Χ-668 μ. Χ), οι Κινέζοι καταλαμβάνουν την Κορέα όπου δημιουργούν αποικίες. Παρά την κινεζική κυριαρχία τρία κορεατικά βασίλεια καταφέρνουν να ιδρυθούν. Τα βασίλεια αυτά είναι στο βορρά το βασίλειο του Κογκουρνό, στα νοτιοδυτικά το βασίλειο του Παέκτσε και στο νότο το βασίλειο των Σίλλα. Μετά την πτώση των Χάν, το 2ο μ. Χ αιώνα, τα τρία αυτά βασίλεια αναπτύσσονται αλματωδώς και οι τέχνες γνωρίζουν μεγάλη άνθηση. Ωραιότατα γλυπτά από μπρούντζο και πέτρα, έργα μικροτεχνίας και κοσμήματα έχουν βρεθεί στους τεράστιους τάφους της περιόδου αυτής. Ανάμεσα σ' αυτά εντυπωσιακές χρυσές κορώνες, μοναδικές σε τεχνοτροπία και πολλά άλλα χρυσά και αργυρά σκεύη. Κατεργασία της λάκκας γνωρίζει μεγάλη άνθηση και κυρίως τα περίφημα κουτιά από λάκκα που στολίζονται με ένθετο διάκοσμο, συνήθως από φίλντισι.

Το βασίλειο των Σίλλα:

Η τρίτη περίοδος αρχίζει το 668 μ. Χ και διαρκεί ως το 935 μ. Χ. Η περίοδος αυτή φέρει το όνομα του βασιλείου των Σίλλα, το οποίο καταφέρνει να υπερισχύσει και να καταλάβει τα δύο άλλα κορεατικά βασίλεια. Οι Σίλλα ενώνουν έτσι για πρώτη φορά πολιτικά την Κορέα. Η αρχιτεκτονική γνωρίζει την περίοδο αυτή μεγάλη άνθηση καθώς ο Βουδδισμός γίνεται, όπως και στην Κίνα, η επίσημη θρησκεία του κράτους. Περί τους 80 ναούς και πάνω από 100 μοναστήρια κτίζονται. Τα κτήρια αυτά στολίζονται με χρυσά και μπρούτζινα γλυπτά και πολλές τοιχογραφίες.

Το βασίλειο των Κορυό:

Μετά τον 8ο αιώνα το βασίλειο των Σίλλα πέφτει σε παρακμή και το 935 ιδρύεται η δυναστεία των Κορυό. Η δυναστεία αυτή, που διαρκεί ως το 1392 μ. Χ, συμπίπτει με την τέταρτη περίοδο της κορεάτικης ιστορίας και τέχνης. Η εποχή των Κορυό είναι περίφημη για τα τεχνικά επιτεύγματα της. Την εποχή αυτή οι Κορεάτες εφευρίσκουν και τελειοποιούν την τυπογραφία και κατασκευάζουν πάνω από 80.000 ξυλόγλυπτους πίνακες (μήτρες) για το τύπωμα των βουδδιστικών ιερών κειμένων. Η τέχνη γνωρίζει την μεγαλύτερη της ακμή και κυρίως η κεραμική που μιμείται την κεραμική των Σουνκ. Ιδιαίτερα εντυπωσιάζουν τα αγγεία με τα ωραία σχήματα, τη λεπτή πράσινη επιφάνιση (σελαντόν) και τον ένθετο διάκοσμο από σμάλτο, που θεωρείται μοναδικός στο είδος του και σαν ένα από τα ωραιότερα δημιουργήματα των Κορεατών.

Η Δυναστεία των Γί:

Το 1392 ιδρύεται η μακρόχρονη δυναστεία των Γί που κρατάει ως το 1910. Οι Γί μεταφέρουν την πρωτεύουσα τους στη Σεούλ και προβάλλουν σαν επίσημη θρησκεία του κράτους τον Κομφουκιανισμό διαλύοντας τα βουδδιστικά μοναστήρια και τους ναούς. Την εποχή αυτή οι Κορεάτες τελειοποιούν το φωνητικό τους αλφάβητο, η δε τέχνη και συγκεκριμένα η ζωγραφική και η κεραμική γνωρίζουν μεγάλη άνθηση και απομακρύνονται από τα κινεζικά πρότυπα, δημιουργώντας εθνικά και προσωπικά χαρακτηριστικά.

Κατά το 16ο αιώνα οι Γιαπωνέζοι εισβάλλουν 2 φορές στην Κορέα εξασθενώντας πολιτικά τη χώρα. Οι επιδρομές αυτές είναι και η αιτία για την πολιτιστική και πνευματική κρίση που ακολουθεί καθώς οι Γιαπωνέζοι μεταφέρουν στη χώρα τους τα ωραιότερα έργα της κορεάτικης τέχνης αλλά και πολλούς καλλιτέχνες τους οποίους υποχρεώνουν να εγκατασταθούν σε ιαπωνικά κέντρα για την τόνωση της ιαπωνικής παραγωγής. Αλλά και οι Κινέζοι με τους Μαντού επιφέρουν πολλά πλήγματα στην Κορέα, αποδυναμώνοντας την Κορέα και έτσι τελειώνει η εποχή των Γί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΣΥΛΛΟΓΕΣ – ΕΚΘΕΣΕΙΣ

4.1 ΚΙΝΕΖΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Τα έργα που προέρχονται από την Κίνα εκτίθενται σε 7 αίθουσες, τις αίθουσες 1-7. Ανήκουν ως επί το πλείστον στη συλλογή Γρ. Μάνου, ενώ ορισμένες πορσελάνες (14^ο -16^ο αιώνα) προέρχονται από τη συλλογή Χ. Χιωτάκη.

Η κινεζική συλλογή περιλαμβάνει έργα κεραμικής, πορσελάνες, ορειχάλκινα έργα, γλυπτά, περίκλειστα σμάλτα, αντικείμενα από λάκκα και ελεφαντόδοντο, μικροτεχνία και ζωγραφικά έργα.

Ένα τμήμα της κινεζικής συλλογής του Μουσείου ήταν εκτεθειμένο στην ανατολική πτέρυγα του πρώτου ορόφου έως το 1992. Μετά τη Σύνοδο Κορυφής του 1994 και την αποκατάσταση του Ανακτόρου για τις ανάγκες του Μουσείου, και συγκεκριμένα μετά το 2002, ξεκίνησε η επανέκθεση των σημαντικότερων έργων των δωρεών Μάνου και Χιωτάκη. Τα έργα αυτά συνθέτουν ένα <<πανόραμα>> της κινεζικής τέχνης, από τις απαρχές της μέχρι τη Δυναστεία των Τσίνγκ, και καταλαμβάνουν επτά αίθουσες στην ανατολική πτέρυγα του πρώτου ορόφου του Ανακτόρου.

Αίθουσα 1.

Στην αίθουσα αυτή παρουσιάζεται η τέχνη από το τέλος της Δυναστείας των Σάνγκ (11^{ος} αιώνας π. Χ.) μέχρι τη Δυναστεία Τάνγκ (618-907 μ. Χ.).

Τελετουργικό κυκλικό αγγείο φαγητού με πλατύ έξω νεύον χείλος. Τεφρός πηλός χαμηλής όπτησης.
Δυναστεία Σάνγκ. (12ος -11ος αι. π. Χ) (www.matk.gr)

Αίθουσα 2.

Εδώ παρουσιάζονται έργα από τις Δυναστείες Σόνγκ (960-1279 μ. Χ.) και Γουάν (1271-1368 μ. Χ.).

(www.matk.gr)

Αίθουσα 3.

Στην αίθουσα αυτή εκτίθενται έργα της Δυναστείας των Μίνγκ (1368-1644 μ. Χ.).

Ανθοδοχείο. Λιθοκέραμος με εφυσίαση σελαντόν. Δυναστεία Μινγκ. 16^{ος} -17^{ος} αι. (www.matk.gr)

Αίθουσα 4.

Στην αίθουσα φιλοξενούνται έργα της Δυναστείας των Τσινγκ (1644-1912 μ. Χ.).

Αφιερωματικός δίσκος σε βάθρο. Ερυθρή λάκα του Πεκίνου. Ανάγλυφος διάκοσμος. Το ιδεόγραμμα της Άνοιξης σε πράσινο φόντο. Μέσα 17ου- 19ος αιώνας. (www.matk.gr)

Αίθουσα 5.

Η αίθουσα περιλαμβάνει έργα κινεζικής μικροτεχνίας (18^{ος} – 19^{ος} αιώνας μ.Χ.). Περιέχει φιαλίδια και αντικείμενα από ημιπολύτιμες πρώτες ύλες, όπως ελεφαντόδοντο, ζαντ και διάφορα άλλα υλικά.

Τα παραδοσιακά φιαλίδια για καπνό είναι αρκετά μικρά ώστε να χωρούν στην παλάμη του χεριού. Συνήθως φέρνουν ένα μικρό κουτάλι στερεωμένο στο πώμα, το οποίο καλύπτεται πολύ συχνά από ένα ημισφαιρικό κομμάτι ημιπολύτιμου λίθου. Αποτελούν, κατά πάσα πιθανότητα, εξέλιξη των μικρών φιαλιδίων για φάρμακα, που ήταν ήδη γνωστά από προηγούμενους περιόδους.

Τα φιαλίδια είναι κατασκευασμένα από μεγάλη ποικιλία υλικών. Σε αυτά περιλαμβάνονται το κοράλλι, το ελεφαντόδοντο, ο νεφρίτης, ο ίασπις, το φίλντισι, η ορεία κρύσταλλος, ο μαλαχίτης, ο αχάτης, το τυρκουάζ, καθώς επίσης ο χρυσός, το ασήμι και πολλά ακόμη εξωτικά υλικά.

Φιαλίδιο για καπνό σε σκόνη, λάκα. Ανάγλυφος και εγχάρακτος διάκοσμος. Δυναστεία Τσινγκ.
(www.matk.gr)

Αίθουσα 6.

Η αίθουσα περιλαμβάνει ζωγραφισμένους Κυλίνδρους Ανάρτησης σε χαρτί και μετάξι (14^{ος} -16^{ος} αιώνας μ. Χ.), καθώς και νομίσματα.

Κινέζικα νομίσματα σε σχήμα σπαθιού (3^{ος} π. Χ - 18^{ος} αιώνας) (www.matk.gr)

Αίθουσα 7.

Στην αίθουσα αυτή παρουσιάζονται πορσελάνες εξαγωγής της συλλογής Χιωτάκη (18^{ος} -19^{ος} αιώνας μ. Χ.).

Ο Χαρίλαος Χιωτάκης (1915-1998), ακολουθώντας το παράδειγμα του Γρηγορίου Μάνου, δώρισε το 1980 στο Μουσείο Ασιατικής Τέχνης 390 αξιόλογα έργα ασιατικής προέλευσης. Η συλλογή Χιωτάκη περιλαμβάνει πορσελάνες, χάλκινα και οστέινα αντικείμενα, που χρονολογούνται κυρίως από τον 17^ο έως τον 19^ο αιώνα. Τα έργα αυτά προέρχονται από την Κίνα και την Ιαπωνία, έχουν δε αγοραστεί στην Ευρώπη.

Στην Αίθουσα, που φέρει το όνομα του δωρητή, εκτίθενται κινέζικες πορσελάνες, που χρονολογούνται στη Δυναστεία Τσινγκ (1644-1911 μ. Χ.) και έχουν διάκοσμο της <<Μπλε-άσπρης>>, της <<Πράσινης>> και της <<Ροζ οικογένειας>>. Κατασκευάστηκαν στην Κίνα και εξήχθησαν στην Ευρώπη για τις ανάγκες της ευρωπαϊκής αριστοκρατίας. Στην ίδια Αίθουσα εκτίθενται και πορσελάνες της Συλλογής Γρ. Μάνου με έντονη ευρωπαϊκή επίδραση στο διάκοσμό τους.

Κινέζικη πορσελάνη εξαγωγής. Διάκοσμος «Πράσινη οικογένεια». 17^{ος} – 19^{ος} αιώνας. (www.matk.gr)

4.2 ΙΑΠΩΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Το Μουσείο κατέχει μια πλούσια συλλογή ιαπωνικών έργων τέχνης. Η Ιαπωνική συλλογή Γρ. Μάνου περιλαμβάνει περίπου 6.200 αντικείμενα, από τα οποία τα περισσότερα χρονολογούνται από το 14ο ως το 19ο μ. Χ. αιώνα. Τα εκθέματα περιλαμβάνουν οπλισμό και ορειχάλκινα αντικείμενα των Σαμουράι, ξυλογραφίες και κυλίνδρους ζωγραφικής (18ου-19ου αιώνα) διάσημων Ιαπώνων καλλιτεχνών, κεραμικά έργα και πορσελάνες, ξυλόγλυπτα, μουσικά όργανα, διακοσμητικά αντικείμενα, *inro* και *netsuke*, μάσκες του θεάτρου «NO», κουτιά για γράψιμο (*Suzuribaco*), σκεύη από λάκα, ζωγραφισμένα *Makemono* και *Kakemono*, καθώς επίσης και ζωγραφισμένα παραβάν. Μέσα από τα αντικείμενα αυτά επιδιώκεται να γίνει κατανοητή η καθημερινή ζωή και οι νοοτροπίες που διαμορφώνουν την ιδιαιτερότητα του ιαπωνικού πολιτισμού.

Η νεότερη περίοδος της ιαπωνικής τέχνης, γνωστή ως εποχή Edo (17ος-19ος αιώνας), παρουσιάζεται μέσα από τις περίφημες πορσελάνες Αρίτα (Arita) ή Ιμάρι (Imari), γλυπτά λαϊκών ή βουδιστικών ειδωλίων, λάκκες, μουσικά όργανα και αντικείμενα εσωτερικής διακόσμησης, όπως τα παραβάν, και προσωπικά, όπως τα μικροσκοπικά inro και τα netsuke.

Σημαντικό τμήμα της συλλογής αποτελούν τα 1.600 τυπώματα του *ukino-e*. Αυτές οι «εικόνες του επιπλέοντος κόσμου» (αυτό σημαίνει το *ukiyo-e*, εικόνες ενός κόσμου που ρέει κι αλλάζει συνεχώς), συγκεντρώθηκαν από τον Γρηγόριο Μάνο, με τις πιο πολλές να έχουν αγοραστεί στο Παρίσι.

Στο Μουσείο επιχειρείται επίσης και αναπαράσταση της ατμόσφαιρας μιας ιαπωνικής αίθουσας τσαγίου, στην οποία καταλυτική υπήρξε η βοήθεια του ειδικευμένου σε θέματα της τελετής του τσαγιού ιάπωνα καθηγητή Isao Kumakura. Η αίθουσα είναι διακοσμημένη με παραδοσιακά έπιπλα, σκεύη τσαγιού και έργα ζωγραφικής.

Η έκθεση καταλαμβάνει αίθουσες του Β' ορόφου του Μουσείου και την αίθουσα Χατζηβασιλείου. Είναι οργανωμένη σε θεματικές ενότητες και τα εκθέματα ομαδοποιούνται κατά είδος.

Ο ηθοποιός Matsumoto Kôshiro IV στο ρόλο του Kakogawa Honzô και ο Matsumoto Yonesaburô στο ρόλο του Konami. Tôshûsai Sharaku (δράση 1794-95). Βεντάλια: χρώματα σε χαρτί. 18ος αι. μ.Χ. Ιαπωνία. (www.matk.gr)

Αίθουσα 1.

Εκτίθεται οπλισμός και διακοσμητικά εξαρτήματα του οπλισμού των Σαμουράι (14ος-18ος αιώνας), σπαθιά, αντικείμενα μικροτεχνίας, το άνω τμήμα πανοπλίας Σαμουράι και ένα παραβάν με έφιππους Σαμουράι σε χρυσό φόντο.

Katana. Σπαθί με λεπίδα katana και δέσιμο τύπου tachi. Θήκη και εξαρτήματα από άργυρο, μαύρη και χρυσή λάκα. Περίοδος Edo. 17^{ος} -19^{ος} αιώνας. (www.matk.gr)

Αίθουσα 2.

Η αίθουσα αυτή είναι αφιερωμένη στον ιαπωνικό «Ρέοντα κόσμο» (Ukiyo-e), με ξυλογραφίες των μεγαλύτερων Ιαπώνων χαρακτών, όπως οι Moronobu, Harunobu, Sukenobu, Toyokuni, Utamaro, Hiroshige και ο Hokusai. Οι ξυλογραφίες αυτές, εντυπωσιακά έργα, αλλά καθαρά λαϊκά, όταν διαδόθηκαν στη Δύση τον 19ο αιώνα, εντυπωσίασαν την ευρωπαϊκή και αμερικανική τέχνη ασκώντας καταλυτική επίδραση στους δημιουργούς, από τους ιμπρεσιονιστές ως το σύγχρονο κόμικ! Η συλλογή ξυλογραφιών του Μουσείου Ασιατικής Τέχνης είναι από τις πλουσιότερες στην Ευρώπη και περιλαμβάνει έργα που αντιπροσωπεύουν σχεδόν όλα τα ρεύματα που παρουσιάστηκαν από το 17ο έως το 19ο αιώνα.

Kitagawa Utamaro († 1806), Βαθιά Κρυμμένη Αγάπη, από τη σειρά 'Ανθολογία Ποιημάτων: Αγάπη.
(www.matk.gr)

Αίθουσα 3-4.

Παρουσιάζεται η άνθιση των τεχνών στη διάρκεια της περιόδου Έντο (1615-1868). Εκτίθενται λεπτότοιχες πορσελάνες διαφόρων εργαστηρίων, όπως του Kyoto, της Arita, του Seto, του Kutani και της περιοχής της Satsuma, θρησκευτικά ξυλόγλυπτα και πολλά διακοσμητικά αντικείμενα από ορείχαλκο, ελεφαντόδοντο, λάκα και ξύλο.

Πορσελάνη με μπλε του κοβαλτίου υπό την εφνάλωση σε γεωμετρικά μοτίβα. Κεραμική Nabeshima. Περίοδος Edo. 18^{ος} - 19^{ος} αιώνας. (www.matk.gr)

Ανάμεσά τους ξεχωρίζουν οι μάσκες του θεάτρου NO.

Μάσκα θεάτρου No, Ko-omote (αξιαγάπητη νεαρή γυναίκα). Χρώμα σε ξύλο. Περίοδος Edo. 17^{ος} - 19^{ος} αιώνας. (www.matk.gr)

Αίθουσα 5.

Στην αίθουσα αυτή επιχειρείται η αναπαράσταση της ατμόσφαιρας μίας ιαπωνικής «αίθουσας τσαγιού». Η «αίθουσα» είναι διακοσμημένη με παραδοσιακά έπιπλα, σκεύη τσαγιού, ένα μικρό ζωγραφισμένο παραβάν και ένα κατακόρυφο μεταξωτό κύλινδρο με το θεό της μακροβιότητας και παιδιά σε τοπίο. Την αίθουσα διακόσμησε ξανά πρόσφατα ο ειδικευμένος σε θέματα της τελετής του τσαγιού, Ιάπωνας καθηγητής Isao Kumakura, κατά την επίσκεψή του στο μουσείο.

<<Αίθουσα Τσαγιού>> (www.matk.gr)

4.3 ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Η πτέρυγα Ν. Χατζηβασιλείου αναπτύσσεται στις 4 πρώτες αίθουσες της Δυτικής Πτέρυγας του Α' ορόφου του Μουσείου και οφείλει το όνομά της στο δωρητή. Οι υπόλοιπες αίθουσες της πτέρυγας περιλαμβάνουν εκθέματα ιαπωνικής τέχνης.

Η συλλογή Ν. Χατζηβασιλείου περιλαμβάνει 400 αντικείμενα. Μεταξύ αυτών ωραιότατα παραβάν από την Κορέα και την Ιαπωνία, που χρονολογούνται από το 17^ο έως το 19^ο αιώνα ζωγραφισμένα τελετουργικά λάβαρα από μετάξι (Τάνκες) και λαμαϊστικά γλυπτά από το Νεπάλ και το Θιβέτ, θρησκευτικά ινδουϊστικά και τζαϊνιστικά μπρούντζινα γλυπτά και ινδικά ξυλόγλυπτα 16ου-18ου αιώνα, καθώς και βουδδιστικά γλυπτά από το Σιάμ και το Πακιστάν.

Από την ιδιαίτερα αξιόλογη συλλογή των ιαπωνικών και κορεατικών παραβάν, ξεχωρίζουν το ζεύγος εξάπτυχων παραβάν με άλογα, που ανήκει στη σχολή Kanō και χρονολογείται το 16^ο αιώνα καθώς και το εξάπτυχο παραβάν Kuruma Arasoι που απεικονίζει έμψυχο τοπίο σε χρυσά σύννεφα και χρονολογείται στα τέλη της περιόδου Momoyama (τέλη 16^{ου} –αρχές 17^{ου} αιώνα).

Ο κύριος, όμως, όγκος της δωρεάς Χατζηβασιλείου, περιλαμβάνει ωραιότατα ινδουϊστικά και τζαϊνιστικά μπρούντζινα γλυπτά που χρονολογούνται από τους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες έως τον 18^ο αιώνα. Τα γλυπτά αυτά, τα οποία απεικονίζουν διάφορες τζαϊνιστικές βουδδιστικές και κυρίως ινδουϊστικές θεότητες όπως ο Κρίσνα, ο Βισνού με τις μετενσαρκώσεις του, ο Σίβα, η Κάλι και πολλές άλλες χαρακτηριστικές μορφές του ινδουϊστικού πανθέου, δίνουν μια κατατοπιστική εικόνα για την εξέλιξη των θρησκειών στην Ινδία, καθώς και για την δύναμη που ασκούσε και ασκεί ακόμη και σήμερα το θρησκευτικό συναίσθημα στους Ινδούς.

Ιδιαίτερη θέση στη συλλογή Χατζηβασιλείου κατέχουν τα 17 ελληνοβουδδιστικά γλυπτά από σχιστόλιθο, που προέρχονται από την Γκαντάρα (σημερινό Πακιστάν) και έχουν μεγάλη καλλιτεχνική αξία και ιδιαίτερη σημασία για την έκταση της επιρροής της ελληνιστικής τέχνης στην Κεντρική Ασία και την Άπω Ανατολή, όπως αυτή διαμορφώθηκε μετά το πέρασμα του Μ. Αλεξάνδρου τον 4^ο αιώνα π. Χ και την επικράτηση Ελλήνων ηγεμόνων από τον 3^ο έως τον 1^ο αιώνα π. Χ στην Κεντρική Ασία, το Αφγανιστάν και το Πακιστάν. Οι επιρροές αυτές εντοπίζονται κυρίως στη διάταξη της πτυχολογίας των ενδυμάτων και της κόμμωσης των μορφών, αλλά και στην απόδοση αρχιτεκτονικών στοιχείων, όπως τα κιονόκρανα.

Αξιόλογα είναι και τα είδωλα και οι Τάνκες από το Νεπάλ και το Θιβέτ, έργα με καθαρά θρησκευτικό χαρακτήρα. Τα είδωλα αναπαριστούν διάφορες θεότητες, είναι κατασκευασμένα από ορείχαλκο, ενώ συχνά είναι επιχρυσωμένα και διακοσμημένα με χρώμα ή ένθετους ημιπολύτιμους λίθους, και ακολουθούν συγκεκριμένη τυπολογία και εικονογραφία. Τα τελετουργικά λάβαρα (Τάνκες) απεικονίζουν σκηνές από την ζωή θεοτήτων και είναι ζωγραφισμένα με φυτικά χρώματα πάνω σε μετάξι. Στα έργα αυτά διακρίνονται στοιχεία της κινεζικής και της ινδικής τέχνης που, μαζί με την ιδιαιτερότητα του φυσικού τοπίου των Ιμαλαΐων, έχουν επηρεάσει τον πολιτισμό του Νεπάλ και του Θιβέτ.

Πτηνό. Ορείχαλκος. 17ος -19ος αι. μ.Χ. Ινδία. (www.matk.gr)

Αίθουσα 1.

Η αίθουσα είναι αφιερωμένη στην τέχνη της Ινδίας (2ος-19ος αιώνας μ.Χ.) και εκτίθενται έργα που έχουν άμεση σχέση με τις τρεις κυρίαρχες θρησκείες, τον Βουδισμό, τον Ινδουισμό και τον Τζαϊνισμό.

Ινδουιστικό ξυλόγλυπτο ερωτικού περιεχομένου από πομπικό άρμα. 17ος - 18ος αι. μ.Χ. Νότια Ινδία.
(www.matk.gr)

Αίθουσα 2.

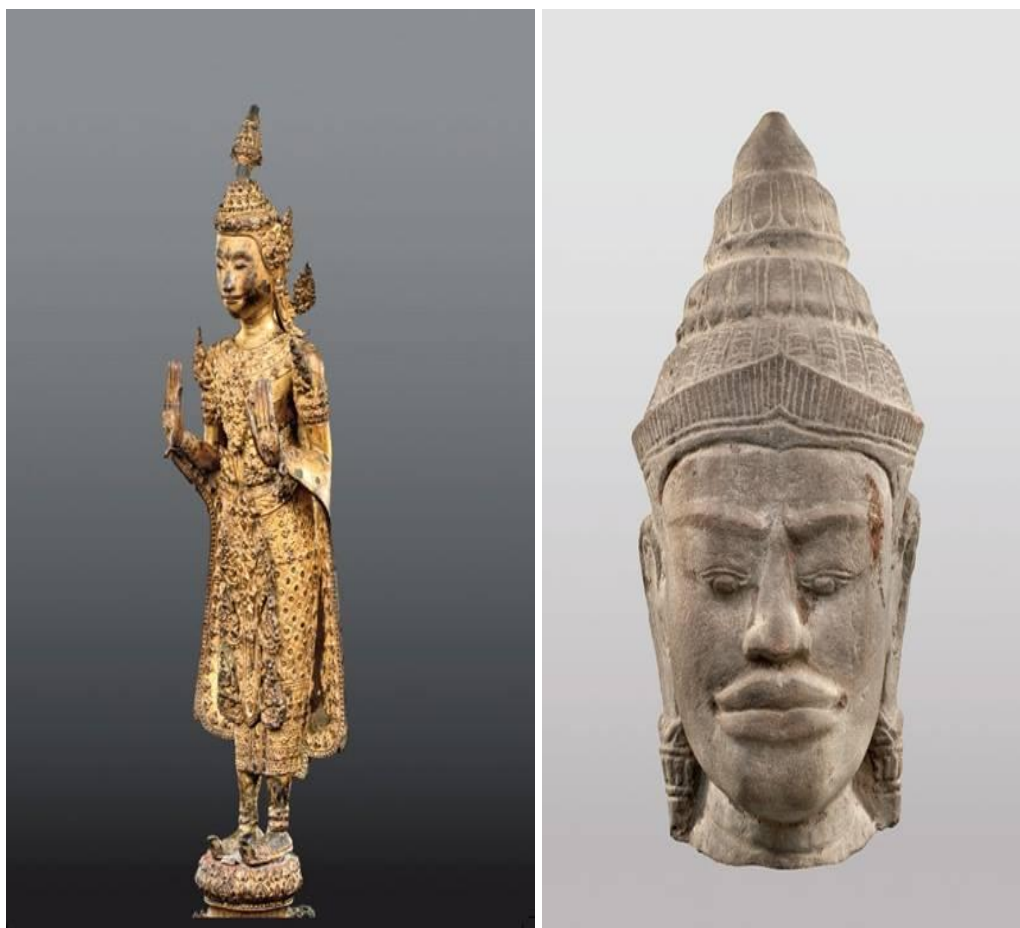
Στην αίθουσα παρουσιάζονται λίθινα γλυπτά της Gadara (αρχαίο Πακιστάν) (1ος αιώνας π.Χ.-4ος αιώνας μ. Χ.), όπου άνθισε ιδιαίτερα η ελληνοβουδιστική τέχνη, αποτέλεσμα της παραμονής του Μ. Αλεξάνδρου και των Σελευκιδών στην περιοχή (4ος αιώνας π. Χ.), καθώς και της δημιουργίας (3ος-2ος αιώνας π. Χ.) του ελληνιστικού Βασιλείου της Βακτριανής.

Ο Βούδδας γευματίζει με μοναχούς. Σχιστόλιθος τεφρός. 2ος αι. μ. Χ. Πεςχαβάρ. (www.matk.gr)

Αίθουσα 3.

Στην αίθουσα εκτίθενται ορειχάλκινα ειδώλια από το Σιάμ (Ταϊλάνδη) (12ος-19ος αιώνας μ. Χ.). Παράλληλα στην αίθουσα παρουσιάζονται λίθινα εκθέματα από τη Καμπότζη (12ος-13ος αιώνας μ. Χ.), που ήταν το σημαντικότερο πολιτιστικό κέντρο της ΝΑ Ασίας, από τον 9ο μέχρι το 13ο αιώνα.

Όρθιος Βούδδας. Χέρια σε στάση «ειρήνευσης του ωκεανού». Τεχνοτροπία Ρατανακοζίν. Ορείχαλκος επίχρυσος. 19ος αι. μ.Χ. Σιάμ. (www.matk.gr) (αριστερή εικόνα)

Κεφαλή Βούδδα. Ανατομικά χαρακτηριστικά της φυλής των Χμερ. Καμπότζη. Λίθος. Περίοδος Ανγκόρ. 12ος-13ος αι. μ.Χ. (www.matk.gr) (δεξιά εικόνα)

Αίθουσα 4.

Στην αίθουσα παρουσιάζονται ειδώλια από ορείχαλκο, καθώς και ζωγραφισμένα λάβαρα (Τάνκες) (14ος-19ος αιώνας) από το Θιβέτ και το Νεπάλ.

Ο «νικητής του θανάτου» Γιαμάντακα ως Βατζραμπαϊράβα με Σακτί. Ορείχαλκος επίχρυσος & χρώματα. 18ος αι. μ.Χ. Νεπάλ. (www.matk.gr)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το νησί της Κέρκυρας, όπως και όλα τα νησιά των Επτανήσων διαθέτουν μεγάλη ιστορική και πολυπολιτισμική αξία που τα κάνουν δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς από όλο τον κόσμο. Τα Μουσεία αποτελούν ένα από τους σημαντικότερους παράγοντες γι' αυτή την εξέλιξη. Ειδικότερα στη Κέρκυρα η Μουσειακή επιρροή στον τουρισμό και στην ανάπτυξη του νησιού είναι τεράστια, σε παρόμοιο βαθμό, ίσως, και με την θρησκευτική επιρροή που υφίσταται το νησί, χάρη στους πολλούς ναούς και τα μοναστήρια. Χαρακτηριστικότερα παραδείγματα αποτελούν για την πόλη της Κέρκυρας, ο Ναός του Αγίου Σπυρίδωνα, στον οποίο τίθεται προς ιερό προσκύνημα το σκήνωμα του Αγίου Σπυρίδωνος και το Ανάκτορο των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου, στο οποίο στεγάζεται και το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης.

Το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης, το μοναδικό Μουσείο στην Ελλάδα που είναι αφιερωμένο στην Τέχνη και τις Αρχαιότητες της Άπω Ανατολής και της υπόλοιπης Ασίας, δέχεται χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο απ' όλο τον κόσμο, κάτι το οποίο το καθιστά ως ένα από τα σημαντικότερα μνημεία της περιοχής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγιούς Α., (2001). *Σελίδες κερκυραϊκής ιστορίας*. Αθήνα: Έψιλον
- Αγιούς Α., (2004). *Οδοιπορικό στην παλιά Κέρκυρα*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε
- Κλήμης Ο. Κ. (2002). *Ιστορία της Νήσου Κέρκυρας*. Αθήνα: Τυπωθήτω
- Τσουμάνης Κ., (2010). *Η Κέρκυρα μέσα από τα μάτια των περιηγητών*. Αθήνα: Έψιλον
- Καραμάνου Α., (2005). Μουσείο Ασιατικής Τέχνης στην Κέρκυρα. Αθήνα: Υπουργείο Πολιτισμού, Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων
- Μουσείο Ασιατικής Τέχνης Κέρκυρας, (2012). www.matk.gr
- Σελίδες Ιστορίας και Επιστήμης, (2012). http://history-pages.blogspot.gr/2012/03/blog-post_31.html